

Könyvtárgépesítés, könyvtáráépület

Számítógépes könyvtári rendszerek

Lásd 230

Számítógép-szoftver

06/276

EVANS, Roger: Delivering sizzling services and solid support with open source software = IFLA J. 32.vol. 2006. 1.no. 19-27.p.

Res. német, francia, orosz és spanyol nyelven

A szolgáltatások és az irodai munka számítógépesítésének fejlesztése nyílt forráskódú, ingyenes szoftverekkel az oslói városi könyvtárban

Gazdaságosság -könyvtárban; Számítógép-hálózat; Szoftver; Szolgáltatások; Városi könyvtár

A cikk áttekinti az oslói városi könyvtár nyílt forráskódú szoftverekre épülő szolgáltatásait, és egy nemzetközi együttműködési tervet ismertet egy „testre szabott”, Linux alapú programcsomag terjesztésére a könyvtárak számára, a norvég „Skolelinux” program mintájára. Az oslói városi könyvtár (Deichmanske Bibliotek) a LAMP csomagot használja (Linux, Apache, MySQL, PHP) mind a hivatali munka támogatására, mind a könyvtár multimédia-szolgáltatásaihoz. Ha kereskedelmi szoftvert használtak volna, a jóval magasabb költségek miatt ugyanezeket a programokat nem lehetett volna megvalósítani. A kliens számítógépekre telepített nyílt forráskódú termékek LOOM kombinációja (Linux, Open Office, Mozilla) lehetővé tette, hogy a könyvtár jóval több nyilvános munkaállo-

mást kínáljon az olvasóknak, mint kereskedelmi termékek esetében.

(Autoref.)

Lásd még 233, 277

Számítógép-hardver

06/277

ROMM, Diane: It pays to be thin = Libr.J. 131.vol. 2006. 2.no. 34-36.p.

Érdeemes „lefogyni”: a „sovány” munkaállomások megoldhatják a „kövér”, PC alapú kliensek számos problémáját

Gazdaságosság -könyvtárban; Gépi könyvtári hálózat; Terminál

A hálózatra kapcsolt személyi számítógépek sok gondot okoznak mind a hálózatfenntartóknak, mind a könyvtárosoknak, a meghibásodásoktól az (akár akaratlanul) bevitt vírusokon át az állandó felújítás szükségességén át a gép és az operációs rendszer korától függően különböző munkaasztal megjelenésig (ami az olvasóknak jelent állandó gondot); néhány évenként a PC-ket le kell cserélni, mert az új programok már nem futnak a régi gépeken stb. Mindezen problémák elkerülését szolgálja, ha a nyilvános (olvasói) terekbe a PC-k helyett „karcsú” kliens gépeket helyeznek el. A kliens-szerver felépítésű rendszerekben ezek a kliensek voltaképpen „üres dobozok”, és ugyan azt a szerepet töltik be, mint a régi buta („dumb”) terminálok, amelyek a mainframe gépekhez kapcsolódtak.

A felépítés lényege, hogy minden műveletet a szerver végez (így a rendszer a szerver sebessé-

gével működik), és mivel a terminál nem végez munkát, nincs szüksége sem belső memóriára, sem meghajtókra. A szervernek természetesen szüksége van terminál-kezelő szoftverre, Microsoft alapú rendszer esetében ez a Windows Terminal Services (Remote Desktop Protocol), vagy a Citrix, Linux alapú szerverhez a Linux Terminal Server Project (LTSP) járul.

A hagyományos karcú kliensekben ugyan nincs belső tároló-kapacitás, ám a bejelentkezéshez beépített szoftverrel rendelkeznek, s ennek megfelelően kötődnek valamelyik operációs rendszerhez. A „még vékonyabb” klienseket ezzel szemben a „boot szerver” indítja, és mivel egyáltalán nincs szoftver-tartalmuk, ugyanaz az egység képes mind Windows, mind Linux alapú rendszerekben üzemelni.

A szerver-központú számítógépesítés bármely kliens-típus használata esetén nagymértékben egyszerűsíti a programsomagok frissítését és konfigurálását, csökkenti a munkaállomás-kieséseket, és a felhasználók panaszait. A könyvtárak (és voltaképpen minden nyilvános hozzáférhető hely, pl. netkávészó) számára a karcú kliensek számos előnnyel járnak. Mivel a programokat csak a szerverre kell feltenni, és onnan kell működtetni, nem kell minden egyes számítógéppel foglalkozni, a hálózat teljes vezérlése és ellenőrzése a szerver-szobából történik. Mivel a kliensekben nincs semmiféle meghajtó, lopásbiztosak (hiszen használhatatlanok), nincs rendszer-adminisztrációs tevékenység a felhasználó asztalánál, nincsenek kitéve vírusoknak és feltöréseknek. Mivel nincsenek beépített mozgó alkatrészek, nincs „beépített avulás”, és akár Pentium 1-eseket is használhatunk, a rendszer a szerver sebességével működik, ennél fogva nem kell a munkaállomásokat háromévenként lecserélni, csökken a szoftver-licenz költség és a villanyszámla, újra használhatók a régi gépek.

(Mohor Jenő)

06/278

BAKER, David: Digital library futures: a UK HE and FE perspective = *Interlend.Doc. Supply.* 34.vol. 2006. 1.no. 4-8.p.

A digitális könyvtárak fejlesztése az Egyesült Királyságban a felsőoktatás és az élethosszig tartó tanulás igényeit figyelembe véve

Elektronikus könyvtár; Felnőttoktatás; Felsőoktatási könyvtár; Tervezés

A cikk célja a digitális könyvtárak fejlődésének áttekintése a következő 3–5 évre vonatkozóan. Brit nézőpontból íródott, különös tekintettel a felsőoktatási és továbbképzési szektorra. Mondanivalóját az *Interlending and Document Supply* c. folyóiratban megjelent két előző cikkre alapozza. A kutatás a JISC (Joint Information Systems Committee) számára készült egy, a brit digitális erőforrásokat feltérképező program keretében. Ezt a térképet végül a következő tényezők alapján vázolták fel: a brit felsőoktatási és továbbképzési könyvtárak „delphi” módszerű felmérése, az Essex Egyetemen 2005 májusában az egyetemi könyvtári közösség szereplőinek közreműködésével tartott „blue skies” konferencia, megbeszélések a JISC bizottságokkal és tisztségviselőkkel. Az eredményeket a tanulmány a következő fő pontok szerint foglalja össze: tudományos kommunikáció; a minőségbiztosítás fontossága; használók és használói igények; rendszerek és szolgáltatások; a „könyvtár” és jövője az elektronikus világban; gazdaságosság; technológia és a legújabb technikai újdonosságok várható hatása.

(Autoref. alapján)

06/279

FITZGERALD, Brendan: VICNET and Victoria's virtual library: a decade of online achievements = *El.Libr.* 24.vol. 2006. 1.no. 5-10.p.

A VICNET és Victoria állam virtuális könyvtára: az elmúlt 10 év fejleményei

Adatbázis-szolgáltató vállalat; Elektronikus könyvtár; Gépi könyvtári hálózat; Portál

Az ausztráliai VICNET projekt 1994-ben azzal a céllal indult, hogy felderítse az – akkor meglehetősen új – világháló és az internet jelentőségét a könyvtárak szempontjából. Először jelentős internet-szolgáltatóvá építette ki magát, és ez a technikai háttér teszi ma is lehetővé, hogy igen nagy terjedelmű, és az információs társadalom számára stratégiai fontosságú projektek partnere legyen. Stratégiáját három kulcsfontosságú területen való működés jellemzi:

- *Az információ-menedzsment* („tartalom”) egyaránt jelenti számos online szolgáltatás, továbbá a VICNET (www.vicnet.net.au) és Victoria Virtuális Könyvtára (www.libraries.vic.gov.au) webhelyek műszaki és tartalmi menedzselését;
- *A könyvtári és közösségi hálózati infrastruktúra fejlesztése* („hozzáférés”) magában foglalja a közkönyvtárak és más közösségi szervezetek segítségét, hogy internet-hozzáférést tudjanak nyújtani;
- *Az információs és technológiai írástudás fejlesztése* („kézségek”) egyrészt saját képzést jelent Viktória Állam Könyvtárában, illetve az egész állam területén, „roadshow” jelleggel, másrészt más szervezetek online képzési formáinak közvetítését.

A VICNET – szerződéses alapon – számos állami és nemzetközösségi szintű projektet is futtat saját hálózatán.

A VICNET adja Victoria Virtuális Könyvtárának (VVL) technikai háttérét. A VVL Victoria állam közkönyvtári portálja, mely minőségi tartalmat és értékes könyvtári szolgáltatásokat kínál az állam valamennyi lakosának minden nap minden órájában. Olyan online információ-forrásokat és könyvtári szolgáltatásokat nyújt, ame-

lyek másképp nem lennének elérhetők. Fő szolgáltatásai:

- *Katalógusok és honlapok*: az állam közkönyvtárai katalógusaihoz és a két nagy közös katalógizálási rendszerhez, valamint a közkönyvtárak honlapjaihoz nyújt hozzáférést.
- *Online információ*: három jelentős tartalomszolgáltatást foglal magában: a „Gulliver” (konzorciális alapon) kereskedelmi adatbázisokhoz nyújt hozzáférést; a „Hot Topics” több mint ötven könyvtáros által válogatott, a legfrissebb, legnagyobb érdeklődésre számot tartó témákhoz kapcsolódó linkek adatbázisa; az „Open Road” 12 nyelven (kínai, olasz, örmeny, görög stb.) nyújt szolgáltatásokat a nem angol nyelvet használó közösségek számára.
- *Online referenz*: a fejlesztés első fázisában a „kérdezd a könyvtárost” szolgáltatás e-mail formában működik.
- *Infonet*: a közkönyvtárak munkatársainak belső információs hálózata.
- *Közösségi információ*: fejlesztés alatt lévő lehetőség a közösségi információs adatbázisokkal való együttműködésre.

(Mohor Jenő)

06/280

STEPANOV, V.K.: Besplatnye Internet-biblioteki: prespektivy susestvovaniâ v Rossii = Naučn. Teh. Bibl. 2006. 1.no. 76-79.p.

Ingyenes internet-könyvtárak Oroszországban

Számítógép-hálózat; Térítéses szolgáltatás

Az internet elterjedése óta az ingyenes elektronikus könyvtárak a tartalom nagy részét jelentették. Ezeket általában lelkes könyvészek állították össze, vagy a nézeteik terjesztésében érdekelt közösségek. A térítésmentesen elérhető szövegek Oroszországban is jelentősek, itt az alkotók az új könyvek nehéz beszerezhetőségét szerették volna kompenzálni.

Az elektronikus könyvtárak egyik legnagyobb problémája a szerzői jogi kérdések tisztázása. A szellemi tulajdonra vonatkozó jogszabályok tekintetében 2004 közepéig az orosz és a nemzetközi gyakorlat nagyon eltért egymástól. Az új rendeletek megjelenéséig az elektronikus szövegek addig lehettek elérhetők, amíg valaki nem jelentkezett a jogtulajdonosok közül. A hallgatólagos megállapodás értelmében a szolgáltató ekkor megszüntette az elérhetőséget. 2004-ben a saját elektronikus könyvtárral jelentkező *KM-onlajn* cég, amelynek forrásai között térítéses is volt, indította az első pereket több ingyenes elektronikus könyvtár ellen. A követelés az volt, hogy vegyék ki az adatbázisból a jogtalanul használt könyveket, és fizessenek kártérítést a szerzőnek. A bíróság minden esetben elmarasztalta a jogtalan használót. A perek nyomán a szerzői jogról szóló törvényt módosították, kiegészítették a kifejezetten digitális formában lévő művekre vonatkozó fejezetekkel. Ekkor rögzítették, hogy a könyvtárak ideiglenesen térítésmentesen adhatnak át elektronikus formában lévő műveket egymásnak, de az olvasó ezeket csak a könyvtár helyiségeiben használhatja, másolatot nem készíthet.

Oroszországban is egyre nagyobb a különböző internetes szolgáltatások piaca, beleértve az elektronikus folyóiratok előfizetését. Ez azt jelenti, hogy Oroszország is elérte azt a küszöböt, amikor az internetes források veszélyeztetik az off-line közegben lévőket.

A különböző méretű olvasóeszközök terjedése nyomán az elektronikus könyvek piaca egyre nagyobb és vonzóbb lesz. Míg korábban a szerzők, fordítók reklámlehetőségnek tekintették a könyvek térítésmentes internetes megjelenését, ma már odafigyelnek jogaik érvényesítésére.

Mindez odavezet, hogy lassul az ingyenes elektronikus könyvtárak fejlődése, csökken a tartalmuk. A törvény szerint a jogdíj a szerző halála után 70 évvel évül el, a klasszikus irodalmi műveket valószínűleg továbbra is térítésmentesen lehet szolgáltatni. Van alapja annak a feltételezésnek is, hogy a ma még ingyenes digitális gyűjtemények idővel kereskedelmi terjesztésűvé válnak, helyük az elektronikus könyvtár és az elektronikus könyvesbolt között lesz. A távolabbi jövőben pedig ugyanolyan szabályok fognak vonatkozni a szellemi termékek elektronikus terjesztésére, mint ma a nyomtatott könyvekre és egyéb információhordozókra.

(Viszocsekné Péteri Éva)

Az ismertetett cikkek forrásai

ABI-Tech. – ABI-Technik (DE)
 Alexandria – Alexandria (GB)
 Behav.Soc.Sci. – Behavioral & Social Sciences Librarian (US)
 Bibliothek – Bibliothek. Forschung und Praxis (DE)
 Bottom Line – The Bottom Line (US)
 BuB – BuB Forum für Bibliothek und Information (DE)
 Bull.Bibl.Fr. – Bulletin des Bibliothèques de France (FR)
 Coll.Manage. – Collection Management (US)

Coll.Res.Lib.News – College and Research Libraries News (US)
 Ctenář – Ctenář (CZ)
 Dial.Bibl. – Dialog mit Bibliotheken (DE)
 Documentaliste – Documentaliste (FR)
 Educ.Inf. – Education for Information (I)
 El.Lib. – Electronic Libraries (I)
 IFLA J. – IFLA Journal (I)
 Inf.Dev. – Information Development (I)
 Inf.Serv.Use – Information Services and Use (I)
 Interlend.Doc.Supply – Interlending and Document Supply (GB)

NAPILAPOK

HETILAPOK

ÖNKORMÁNYZATI
LAPOK

HAVILAPOK

IDŐSZAKI
KIADVÁNYOK

TERJESZTŐK

TELEKOM-
MUNIKÁCIÓKÖZTERÜLETI
REKLÁMOKKIÁLLÍTÁSOK,
VÁSÁROKÜGYNÖKSÉGEK,
KIVITELEZŐK

HIRDETÉSI ENCIKLOPÉDIA

29. kiadás 2006. november

HAZÁNK EGYETLEN MÉDIAADATTÁRA

Félévente bővítve és aktualizálva.

Kizárólag a médiumoktól származó adatok.

KÖNNYŰ KEZELHETŐSÉG

800 oldalon több mint 4600 médium adatai,
10 tartalomjegyzék és 4 regiszter segítségével.

SOKSZÍNŰSÉG

Médium-adatok + média-adatbanki jelentések
Kivitelezők minden szakterületről, szövetségek, újságírók
és szövívők részletes adatai.

BARÁTSÁGOS ÁR

könyv (+CD melléklettel): 6952 Ft

CD adatbázis : 6000 Ft

Internet előfizetés: 6 000 Ft/félév * 10 000 Ft/év

Az árak az áfát és a postaköltséget nem tartalmazzák.

Megrendelhető:

S&S Karakter Kft.

1055 Budapest, Honvéd u. 40.

Telefon: 302-7288 Fax: 475-0803

E-mail: iroda@mediaasz.hu

HAZHOZ VISSZUK DIPLOMÁJÁT!

J.Acad.Libriansh. – Journal of Academic Librarianship (US)
J.Inf.Sci. – Journal of Information Science (GB)
J.Libriansh.Inf.Sci. – Journal of Librarianship and Information Science (GB)
Kirjastolehti – Kirjastolehti (FI)
Knižnica – Knižnica (SK)
Libr.Admin.Manage. – Library Administration and Management (US)
Libr.J. – Library Journal (US)
Libr.Q. – Library Quarterly (US)
Libr.Trends – Library Trends (US)

Mousaion – Mousaion (ZA)
Naučn.Teh.Bibl. – Naučnye i Tehničeskie Biblioteki (RU)
Online Inf.Rev. – Online Information Review (I)
Poradnik Bibl. – Poradnik Bibliotekrza (PL)
Program – Program (GB)
Prz.Bibl. – Przegląd Biblioteczny (PL)
Rev.Esp.Doc.Cient. – Revista Española de Documentación Científica (ES)
Sch.Lib. – School Libraries (GB)
Signum – Signum (FI)

Az eddig közölt referátumok a folyóirat 2006/3. számához tartoztak volna, amely tematikus különszám volt, ezért nem tartalmazta ezt a rovatot. A MANCI adatbázisban a KF06/3 jelölést kapták, megkülönböztetésül a következőkben közölt, „valódi” KF06/4-es anyagtól

281
398

2. rész

folyóirat
FIGYELEŐ

KÜLFÖLDI